

Інформаційно-аналітична довідка про стан довкілля в зоні АТО та на звільнених територіях за вересень 2015 року

Атмосферне повітря

Систематичні спостереження за станом забруднення атмосферного повітря проводилися у вересні 2015 року на території:

- Донецької області в трьох містах – Маріуполь (на 5 постах спостережень за забрудненням – далі ПСЗ), Краматорськ (4 ПСЗ), Слов'янськ (2 ПСЗ);
- Луганської області в трьох містах – Лисичанськ (2 ПСЗ), Северодонецьк (1 ПСЗ), Рубіжне (1 ПСЗ);
- Запорізької області - у місті Запоріжжя (5 ПСЗ);
- Дніпропетровської області у трьох містах – Дніпропетровськ (6 ПСЗ), Дніпродзержинськ (4 ПСЗ), Кривий Ріг (5 ПСЗ);
- Харківської області - у місті Харків (10 ПСЗ).

За даними спостережень гідрометеорологічних організацій у вересні в атмосферному повітрі 11 міст 5 областей випадків високого забруднення (ВЗ) з концентрацією домішки вище 5,0 максимально разової гранично допустимої концентрації (ГДК) не зареєстровано.

Радіаційний стан

Спостереження за потужністю експозиційної дози гамма-випромінювання у вересні 2015 року проводилися у Дніпропетровській області на 9 пунктах, Донецькій області – 4 пунктах, Запорізькій області – 7 пунктах, Луганській області – 4 пунктах, Харківській області – 11 пунктах.

За даними спостережень потужність експозиційної дози гамма-випромінювання знаходилась в межах природного фону. Випадків перевищення контрольного рівня 25 мкР/год у вересні 2015 року не зафіксовано.

Поверхневі води

Донецька, Луганська та Харківська області

Спостереження за якісним станом поверхневих вод у Донецькій, Луганській та Харківській областях протягом вересня здійснювалися відповідно до затвердженої програми державного моніторингу довкілля.

Протягом вересня для інструментально-лабораторного контролю відібрано 64 проби води у 34 створах спостережень.

Для визначення стану якості водних ресурсів виконано 1171 вимірювання, у тому числі за гідрохімічними показниками - 1047, за радіологічними - 20, за токсикологічними - 80, за бактеріологічними - 22, за гідробіологічними - 2. За результатами лабораторних вимірювань у створах, що контролювались, не встановлено суттєвих змін щодо погіршення якісного стану поверхневих вод порівняно з відповідним періодом минулого року. У руслі р. Сіверський Донець фіксувався підвищений (згідно з нормами СанПіН 4630-88) вміст органічних сполук, показники ХСК - у діапазоні 1,2-1,8 ГДК, БСК - до 1,3 ГДК.

Таблиця 1. - Дані про водні об'єкти, пункти спостережень, дати відбору проб, випадки ВЗ в Донецькій, Луганській та Харківській областях.

Водний об'єкт	Пункт	Дата відбору проб, дата виявлення випадків ВЗ	Назва хімічної речовини, по якій зафіксовані ВЗ	Кількість випадків ВЗ	Максимальна концентрація ВЗ, в кратності ГДК
Луганська область					
р. Сіверський Донець	м. Лисичанськ	07.09.2015; 14.09. 2015; 21.09. 2015	-	-	-
р. Біленька	м. Лисичанськ	07.09.2015; 14.09. 2015; 21.09. 2015	-	-	-
Харківська область					
р. Берестова	м. Красноград	04.09.2015	-	-	-
р. Сіверський Донець	с. Огірцеве	14.09.2015	-	-	-
р. Сіверський Донець	м. Чугуїв, 1 км вище міста	21.09.2015	-	-	-
р. Сіверський Донець	м. Чугуїв, 11 км нижче міста	21.09.2015	азот нітритний	1	15,2
р. Сіверський Донець	м. Зміїв	23.09.2015	-	-	-
р. Сіверський Донець	м. Ізюм	23.09.2015	-	-	-
р. Харків	м. Харків, 0,2 км вище гирла	03.09.2015	-	-	-
р. Лопань	м. Харків, 1 км вище міста	03.09.2015	-	-	-
р. Лопань	м. Харків, 0,1 км вище гирла	03.09.2015	азот нітритний азот амонійний	1 1	18,4 14,7
р. Уди	м. Харків, 10 км вище міста	03.09.2015	-	-	-
р. Уди	м. Харків, 7 км нижче міста	03.09.2015	азот нітритний азот амонійний	1 1	19,0 19,2
р. Уди	м. Харків, 9 км нижче міста	03.09.2015	азот нітритний азот амонійний	1 1	16,0 16,3
р. Уди	сmt Есхар	21.09.2015	азот нітритний	1	24,8
р. Оскіл	м. Куп'янськ	21.09.2015	-	-	-

Через підвищену природну мінералізацію та внаслідок антропогенного навантаження на ділянці після впадіння р. Бахмут у р. Сіверський Донець до створу 406 км, с. Світличне, фіксувався

підвищений вміст сольових показників (жорсткість – до 9,7 ммоль/дм³ та сухий залишок - до 1,2 ГДК).

У місяцях питних водозаборів стан якості поверхневих водних об'єктів був стабільний, кисневий режим задовільний, значення контрольованих гідрохімічних показників фіксувались у межах відхилень, характерних для цього періоду спостережень, вміст радіонуклідів стронцію-90 і цезію-137 був значно нижче допустимих значень (2,0 Бк/дм³). Середньомісячні значення вмісту ЛКП (бактеріологічний показник) фіксувались значно нижче граничного значення (10000 КУО/дм³) і знаходилися у діапазоні від 156 (Краснопавлівське водосховище, питний водозабір на м. Харків та Харківську область) до 1468 КУО/дм³ (р. Сіверський Донець, 469 км, водозабір ЗФС, с. Білогорівка, Луганська область).

Гідрометеорологічними організаціями спостереження за станом забруднення поверхневих вод суші проводилися у вересні 2015 року на території Луганської області – на 2 водних об'єктах в 2 пунктах та Харківської області – на 6 водних об'єктах в 10 пунктах (табл. 1). В Донецькій області спостереження за станом забруднення поверхневих вод суші не було заплановано.

За даними спостережень у вересні на водних об'єктах Харківської області виявлено 8 випадків ВЗ: три з азоту амонійного з максимальною концентрацією 19,2 ГДК, п'ять - з азоту нітритного з максимальною концентрацією 24,8 ГДК. На водних об'єктах інших областей випадків ВЗ поверхневих вод не зареєстровано.

Дніпропетровська область

Згідно з програмою державного моніторингу у Дніпропетровській області у вересні 2015 року відібрано 7 проб та виконано 231 вимірювання за гідрохімічними показниками та 4 вимірювання за радіологічними показниками. Контролювались водні об'єкти: Дніпродзержинське водосховище (1 створ), Дніпровське водосховище (4 створи), р. Інгулець (2 створи).

Якісний стан зазначених водних об'єктів у межах Дніпропетровської області у вересні 2015 року був стабільний і знаходився переважно на рівні минулого місяця.

У створах питних водозаборів перевищення встановлених нормативів відмічалось за показником ХСК (до 2,3 ГДК). Вміст розчиненого у воді кисню знижувався до 6,7 мгО₂/дм³. Спостерігалось деяке підвищення вмісту марганцю (максимально до 1,2 ГДК). У цілому вимірювані показники фіксувались на рівні результатів минулого місяця.

У створі р. Інгулець, с. Андріївка перевищення нормативів (для водних об'єктів культурно-побутового водокористування) відмічались за такими показниками: ХСК -до 1,3 ГДК, сухий залишок - до 3,8 ГДК, сульфати - до 1,7 ГДК, хлориди - до 3,8 ГДК.

Згідно з Методикою екологічної оцінки якості поверхневих вод за відповідними категоріями у пунктах спостережень у районі питних водозаборів р. Дніпро, Карачунівському водосховищі вода у вересні характеризувалася II класом 3 категорією - «добрі», «досить чисті» води з ухилом до «дуже добрих», «чистих».

Інформації про надзвичайні та кризові ситуації на водних об'єктах Дніпропетровської області не надходило.

Гідрометеорологічними організаціями спостереження за станом забруднення поверхневих вод суші проводилися у вересні 2015 року на території Дніпропетровської області – на 5 водних об'єктах, в 6 пунктах (табл. 2).

За даними спостережень на водних об'єктах у Дніпропетровській області випадків ВЗ поверхневих вод не зареєстровано.

Таблиця 2. - Дані про водні об'єкти, пункти спостережень, дати відбору проб, випадки ВЗ в Дніпропетровській області.

Водний об'єкт	Пункт	Дата відбору проб, дата виявлення випадків ВЗ	Назва хімічної речовини, по якій зафіксовані ВЗ	Кількість випадків ВЗ	Максимальна концентрація ВЗ, в кратності ГДК
р. Інгулець	м. Кривий Ріг	14.09.2015	-	-	-
Дніпровське водосховище	м. Дніпропетровськ	24.09.2015	-	-	-
Дніпровське водосховище	м. Дніпродзержинськ	24.09.2015	-	-	-
р. Солона	с. Новопавлівка	09.09.2015	-	-	-
р. Оріль	смт Царичанка	04.09.2015	-	-	-
р. Вовча	м. Павлоград	09.09.2015	-	-	-

Запорізька область

У вересні 2015 року у межах Запорізької області відповідно до програми державного моніторингу вод у 11 контрольних створах відібрано 11 проб поверхневої води та виконано 308 інструментально-лабораторних вимірювань за 28 гідрохімічними та 2 радіологічними показниками.

Аномальне підвищення температури повітря у вересні викликало збільшення інтенсивності процесів, які впливають на якість води у цей період року. Відмічалось зниження вмісту у воді кисню розчиненого, але не до критичних значень і становило щонайменше 7,2 мгО₂/дм³.

За результатами лабораторного контролю встановлено, що гідрохімічний стан води відповідав сезонним змінам та коливанням значень якісних показників, які в цілому відповідали встановленим нормативам.

У створах питних водозаборів перевищення нормативів фіксувалося лише за показником ХСК (до 1,76 ГДК).

Повідомлень про випадки погіршення епідеміологічної ситуації на водних об'єктах басейну Дніпра у межах Запорізької області, а також інформації про надзвичайні та кризові ситуації на водних системах у зонах впливу Запорізької АЕС не надходило. Загалом протягом зазначеного періоду спостережень не було виявлено техногенного впливу на водні об'єкти області.

За результатами інструментально-лабораторного контролю та розрахунків за Методикою екологічної оцінки якості поверхневих вод за відповідними категоріями у вересні поверхневі води у межах Запорізької області відповідали II класу («добрі»), 2 - 3 категорії («добрі» та «дуже добрі»).

Таблиця 3. - Дані про водні об'єкти, пункти спостережень, дати відбору проб, випадки ВЗ в Запорізькій області.

Водний об'єкт	Пункт	Дата відбору проб, дата виявлення випадків ВЗ	Назва хімічної речовини, по якій зафіксовані ВЗ	Кількість випадків ВЗ	Максимальна концентрація ВЗ, в кратності ГДК
Дніпровське вдсх.	м. Запоріжжя	24.09.2015	-	-	-

Гідрометеорологічними організаціями спостереження за станом забруднення поверхневих вод суші проводилися у вересні 2015 року на території Запорізької області – на 1 водних об'єктах, в 1 пунктах (табл. 3).

За даними спостережень на водних об'єктах Запорізької області випадків ВЗ поверхневих вод не зареєстровано.